

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2019/0044

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 20. desember 2018 fra stiftelsen Nes menighetshus på Stiftelsestilsynets vedtak av 28. november 2018.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå søknad av 17. august 2018 om å oppheve stiftelsen Nes menighetshus. I søknaden er det blant annet vist til stiftelsesloven kapittel 6 som hjemmel for opphevelse. Avslaget på søknaden er begrunnet med at vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt.

Spørsmålet i klagesaken er om omdanningsvilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd er til stede slik at stiftelsen kan oppheves.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeloven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingssåken i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen Nes menighetshus (heretter stiftelsen), org. nr. 976 315 189, ble opprettet i 2006 med en grunnkapital på kroner 250 000. Stiftelsen har følgende formål:

«Nes menighetshus skal tene som samlingsstad for all kristeleg verksemd i Sauherad og Nes sokn som er tufta på evangelisk-luthersk grunn.

I første rekke skal menighetshuset gi rom for samlingar om Guds ord, og ein skal vere særleg imøtekommande når det gjeld kristeleg verksemd blant barn og unge. Det er ein hovudtanke at heile soknet skal rekne huset som sitt og kjenne ansvar for det.

Menighetshuset skal også gi plass for humanitære, sosiale og kulturelle aktivitetar, for minnesamvær ved gravferder og for samvær i andre høve. Det avgjerande er at all aktivitet er i samsvar med formålet i denne paragrafen.»

Oppgavene til styret i stiftelsen er blant annet å stå for daglig drift av Nes menighetshus og arbeide for det økonomiske grunnlaget for huset, jf. vedtektene § 5.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

Stiftelsens egenkapital er per 31. desember 2017 kroner 2 951 144 og gjelden kroner 2 701 406. Inntektene består hovedsakelig av leieinntekter, merverdiavgiftskompensasjon og gaver, og utgiftene består i hovedsak av strøm, reparasjon og vedlikehold. Stiftelsens resultat for årene mellom 2014 og 2017 har vært kroner -77 503 (2014), kroner -551 236 (2015), kroner -16 101 (2016) og kroner 123 921 (2017).

Stiftelsen søkte om omdanning til opphevelse 17. august 2018. Stiftelsestilsynet avslo søknaden i vedtak av 28. november 2018 (heretter vedtaket). Vedtaket ble påklaget 20. desember 2018.

Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda ved brev av 21. januar 2019.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3 Rettslig grunnlag for vedtaket

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt. Etter bestemmelsen kan omdanning foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen:

«a) ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,

b) er åpenbart unyttig,

c) er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller

d) er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.»

4 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 28. november 2018 lyder:

«Vi avslår søknaden om opphevelse av Nes menighetshus, org. nr. 976 315 189.»

Stiftelsestilsynet vurderer først om kirkeloven § 41 annet ledd kommer til anvendelse og viser til Ot.prp.nr. 64 (1994-1995), der det uttales at formålet med bestemmelsen er å åpne for avvikling av stiftelser som er opprettet utelukkende på bakgrunn av soknets uklare rettslige status. Stiftelsestilsynet legger til grunn at stiftelsen ble opprettet av strategiske grunner, og ikke som følge av soknets uklare rettslige stilling.

Deretter vurderer Stiftelsestilsynet om vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd er oppfylt. Innledningsvis bemerker Stiftelsestilsynet at stiftelsesformen i større grad enn andre organisasjonsformer sikrer at en formuesverdi disponeres i tråd med et bestemt og varig formål.

Stiftelsestilsynet viser til at stiftelsen hadde en egenkapital på kroner 249 738 og et positivt årsresultat på kroner 123 921 i 2017. Videre skriver Stiftelsestilsynet:

«Stiftelsens likviditetssituasjon kan imidlertid være anstrengt, da likviditet og regnskap nødvendigvis ikke er sammenfallende tall. Dersom så er tilfellet må styret for stiftelsen vurdere hvordan likviditeten kan bedres.»

I vurderingen av om vilkårene i bokstav d er oppfylt skriver Stiftelsestilsynet at en generell begrunnelse om at det vil være mer formålstjenlig å oppheve stiftelsen ikke er tilstrekkelig. Stiftelsestilsynet kommer til at formålet til stiftelsen verken er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.

5 Klagers anførsler

Klager ber om at vedtaket omgjøres og at stiftelsen kan oppheves.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- Søknaden om opphevelse ville sett annerledes ut hvis stiftelsens styre hadde den kunnskapen de har i dag. Et samlet styre og et samlet sokneråd har et klart ønske om opphevelse av stiftelsen og overføring av eierskapet til Sauherad og Nes sokn, først og fremst for å sikre at Nes menighetshus også i fremtiden skal være et aktivt hus for all kristelig virksomhet i bygda.
- Stiftelsens økonomi kan bli svak av flere grunner:
- Leieavtalen om kirkekontor med Sauherad og Nes sokneråd kan bli sagt opp og stiftelsen vil da miste en inntekt på kroner 75 000.
- Regnskapsføring og revisjon og de utgiftene dette medfører. Dersom Sauherad og Nes sokn overtar eierskapet vil disse ta hånd om dette.
- Stiftelsen har et lån på kroner 2 500 000. Det er gitt kommunale garantier for å dekke renter og avdrag.
- Resultatet i 2017 forteller lite om stiftelsens økonomiske situasjon.
- Uttalelsen fra Gvarv og Gunheim misjonsforening bør ha begrenset vekt i forhold til ønsket fra Sauherad og Nes sokn, som må ha langt større vekt.
- Sauherad og Nes sokn bidrar med arbeid for stiftelsen som de egentlig ikke har plikt til. Dersom de blir eier av huset vil dette fortone seg på en helt annen måte.

6 Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 21. januar 2019 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet skriver følgende om stiftelsens lån:

«Vi har vurdert kommunen sitt ansvar for lån og hvordan dette er behandlet regnskapsmessig. Slik Stiftelsestilsynet vurderer regnskapet er avdraget knyttet til lånene som kommunen betjener høyere enn avskrivningene som er belastet regnskapet. I 2017 utgjør differansen kr. 85 000. Som følge av at dette ikke er inntekter som stiftelsen fritt kan benytte, men kommunal nedbetaling av stiftelsens gjeld, er dette et forhold som styret må være bevisste på i budsjetteringen.»

[...]

Vi deler stiftelsen sin vurdering av at en avvikling vil kunne lette stiftelsen sin økonomiske situasjon, men kan ikke se at dette alene tilsier grunnlag for å oppheve stiftelsen. Stiftelser av denne karakter vil alltid måtte vurdere hvordan en kan på best mulig måte kan sikre videre eksistens for stiftelsen.»

7 Stiftelsesklagenemndas vurdering

Styret i stiftelsen har søkt Stiftelsestilsynet om å oppheve stiftelsen. Opphevelse av stiftelser er i stiftelsesloven § 45 definert som omdanning. Ett av de fire vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd må være oppfylt for at søknaden om å oppheve stiftelsen skal kunne godkjennes.

Bestemmelsene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstavene b) og c) er etter nemndas vurdering ikke anvendelige i dette tilfellet.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d vil omdanning kunne foretas der en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for en stiftelsen *«er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig»*. Bestemmelsen i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d åpner ikke for vedtektsendring ut fra en ren hensiktsmessighetsbetragtning, jf. kvalifikasjonskravet *«åpenbart»*. Det er dermed ikke nok at en annen ordning vil være mer heldig eller fornuftig. Nes menighetshus vil fortsatt kunne fungere som samlingsrom og vilkåret i bokstav d er følgelig ikke oppfylt.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a vil omdanning blant annet kunne foretas der en vedtektsbestemmelse ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte. I lovforarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 15 (2000–2001) kapittel 10, er omdanningsadgangen drøftet. Det følger av lovforarbeidene at det er en forutsetning for omdanning at det foreligger endringer i forholdene som kan medføre at stifterens hensikt ikke lenger kan oppfylles.

I Woxholt: *«Stiftelser»*, 2001, på side 470 nevnes følgende eksempler på tilfeller som omfattes av bestemmelsen:

«Det kan videre nevnes at formålet er knyttet til en bygning eller en fast eiendom som stiftelsen ikke (lenger) har midler til å vedlikeholde, eller hvor en aktivitetsstiftelse, f.eks et museum, ikke (lenger) har midler til å drive den formålsbestemte aktiviteten.

Likeledes kan det tenkes at en stiftelse har basert driften på offentlig støtte, som bortfaller, med den følge at stiftelsen for fremtiden ikke på egen hånd makter å realisere formålet.»

Etter en gjennomgang av stiftelsens årsregnskaper fra 2014 til og med 2017, legger Stiftelsesklagenemnda til grunn at 2017 var et normalår regnskapsmessig. Nemnda tar derfor utgangspunkt i dette året når stiftelsens økonomiske stilling vurderes.

Stiftelsen har hatt negative resultater i 2015 og 2016. Disse årene må imidlertid anses som ekstraordinære. I 2015 hadde stiftelsen unormalt lave leieinntekter. I tillegg ga stiftelsen en gave pålydende kroner 300 000 til Sauherad og Nes sokn for ombygging av lokaler til kirkekontor. Avskrivningene var i tillegg høye dette året, kroner 150 000 høyere enn de etterfølgende årene.

Året 2016 var også unormalt ettersom stiftelsen hadde store kostnader knyttet til oppgraderinger. Korrigert for dette ville stiftelsen ha gått med overskudd dette året. I 2017 har derimot inntekten stabilisert seg og kostnadene er på et normalt nivå. Stiftelsen hadde dette året et overskudd på kroner 123 921.

Klager anfører at stiftelsens økonomi vil kunne svekkes fordi den har et lån på kroner 2 500 000 og den vil kunne miste leieinntekter.

Vedrørende kostnader, følger det av årsregnskapet for 2017 note 9 at Sauherad kommune gitt en kommunal garanti for lånene og av note 10 at kommunen har forpliktet seg til å dekke renter og avdrag til disse er nedbetalt.

På inntektssiden følger det av referat fra styremøte i stiftelsen 16. august 2018 at leietaker Kirkekontoret har inngått leiekontrakt som utløper først i 2025. Dette gir faste årlige leieinntekter de neste seks årene.

Stiftelsen skriver i note 10 til årsregnskapet for 2017:

«Det er utarbeidet et forslag til budsjett for 2018 som balanserer i 0.

De faste leietakerne på huset ser ut til å trives med å ha sin aktivitet i Nes menighetshus, og representerer således en rimelig sikker og forutsigbar inntekt. I tillegg ser den faste givertjenesten ut til å være stabil.»

Stiftelsesklagenemnda kan vanskelig se at det hefter noen betydelig usikkerhet knyttet til stiftelsens økonomi på de anførte punktene.

Det er imidlertid usikkerhet knyttet til om stiftelsen vil få kompensasjon for merverdiavgift, særlig ettersom forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner er endret, jf. forskriften § 3 andre ledd bokstav g. I 2017 gikk stiftelsen med overskudd uten at slik kompensasjon er inntatt i årsregnskapet og Stiftelsesklagenemnda legger til grunn at kompensasjon for merverdiavgift ikke er avgjørende for at stiftelsen skal ha tilstrekkelige inntekter.

På denne bakgrunn er det Stiftelsesklagenemndas vurdering at stiftelsen har tilstrekkelige midler til å drive menighetshuset og dermed ivareta sitt formål. Vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a er ikke oppfylt.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 28. november 2018 opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Ålesund, 13. mai 2019

Hanne Ombudstvedt
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk